

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته ی: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۹ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۷ / ۶ / ۱۳۸۸			
دانش آموزان و دانش‌آموزان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸				اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir			
ردیف	سؤالات						
۱	هجای سوم واژه ی « تابستان » را با علامت خاص خود بنویسید.						
۲	<p>با توجه به شعر زیر، به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>مرحبا ای بیک مشتاقان، بده پیغام دوست سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر</p> <p>الف) کدام بیت ، « مصرع » است ؟ ب) حروف قافیه را بنویسید.</p> <p>تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست</p>						
۳	<p>شعر زیر ، در قالب « رباعی » سروده شده است یا « دو بیتی » ؟ چرا ؟</p> <p>وقت است که در بر آشنایی بزنیم زان پیش که دست و پا فرو بندد مرگ</p> <p>تا بر گل و سبزه ، تکیه جایی بزنیم آخر کم از آن که دست و پای بزنیم</p>						
۴	<p>مسعود سعد ، شعر زیر را در قالب سروده است .</p> <p>ای کامگار سلطان ، انصاف تو به کیهان مسعود شهریاری ، خورشید نامداری</p> <p>گشته عیان اتدر جهان چون بوستان</p> <p>ای اوج چرخ جایب ، گیتی ز روی و رایت</p>						
۵	<p>هر یک از واژه های مشخص شده در بیت زیر ، کدام یک از ارکان تشبیه هستند ؟</p> <p>« این عمر به ابر نوبهاران ماند این دیده به سیل کوهساران ماند »</p>						
۶	<p>با توجه به مصرع اول بیت زیر ، به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>« درون سینه ، دلم چو کبوتران بتهد الف) « طرفین تشبیه » را مشخص کنید.</p> <p>ب) تشبیه موجود را به صورت یک « تشبیه بلیغ » در آورید.</p> <p>چه آتش است ، که در جان من نهادی باز ؟</p>						
۷	<p>برای تشبیه زیر ، « وجه شبه » مناسب بنویسید.</p> <p>« اتسان صادق ، همچون آینه است. »</p>						
۸	<p>تشبیه موجود در بیت زیر ، « مرگب » است یا « مفرد » ؟ چرا ؟</p> <p>« صلا ی یوسف گل شد جهان گیر زلیخای جوان شد عالم پیر »</p>						
۹	<p>واژه ی « ترگس » را به شکل « استعاره ی مصرحه » در جمله ای به کار ببرید.</p>						
۱۰	<p>در کدام بیت ، « استعاره ی مکنیه » به کار رفته است ؟ دلیل خود را بنویسید.</p> <p>الف) شب ، نرم نرم ، پای ز جنگل برون نهاد ب) چو دریای خون شد همه دشت و راغ</p> <p>آهسته ، دشت و بیشه ، نقابی بر او کشید جهان چون شب و تیغ ها چون چراغ</p>						
«ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم»							

باسمه تعالی	
سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۹ صبح
سال سوم آموزش متوسطه	
تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷	
دفتر آموزان و دوطالبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸	
اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات
۱۱	مفهوم استعاره‌ی هر یک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید. «مرا برف باریده بر پر زاغ» «ببرید و میان را به گیسو ببست» نشاید چو بلبل تماشای باغ به فندق گل و ارغوان را بخست
۱۲	در بیت‌های زیر، کدام واژه‌ی مشخص شده، «مجاز» است؟ «قرینه»ی آن را بنویسید. «آفرین جان آفرین پاک را» «کار پاکان را قیاس از خود مگیر» آن که جان بخشید و ایمان خاک را گرچه باشد در نیشتن شیر و شیر
۱۳	در هر یک از موارد زیر، «مجاز» را بیابید و نوع «علاقه»ی آن را بنویسید. الف) این دم شنو که راحت از این دم شود پدید ب) اگر رفت و آثار خیرش نماند نشاید پس مرگش الحمد خواند
۱۴	مفهوم هر یک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) هر که در مزرع دل، تخم وفا سبز نکرد ب) ای نصیحت کن ملامت، چند و چند، از دست تو زرد رویی کشد از حاصل خود وقت درو صد گریبان پاره کردم، دستم از دامن یدار
۱۵	کنایه‌ی «هنوز از دهن بوی شیر آیدش» را برای بیان چه مقصودی به کار می‌بریم؟
۱۶	در کدام بیت، کاربرد «تتابع اضافات» آشکار است؟ تکرار کدام «واج» آن را پدید آورده است؟ الف) خواب نوشتن باسداد رحیل ب) لبخند تو خلاصه‌ی خوبی هاست باز دارد پیاده را ز سیل لختی بخند، خنده‌ی گل زیباست
۱۷	در عبارت‌های زیر، «سجع»‌ها را بیابید و «نوع» آن‌ها را مشخص کنید. الف) خبری که دانی دلی بیازارد، تو خاموش تا دیگری بیارد. ب) صیاد، بی‌روزی ماهی در دجله نگبرد و ماهی بی‌اجل در خشکی نمبرد.
۱۸	در بیت زیر، آرایه‌ی «موازنه» وجود دارد یا «ترصیع»؟ چرا؟ «ز گرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود»
۱۹	در ابیات زیر، «جناس»‌ها را تعیین کنید و به طور دقیق نوع هر یک را بنویسید. الف) سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند ب) گرم باز آمدی محبوب سیم اندام سنگین دل پ) ای آسمان چو دور ندیمان‌ش دیده‌ای همدم گل نمی‌شود یاد سمن نمی‌کند گل از خارم برآوردی و خار از پای و پای از گل در دور خویش، شکل مسدور گرفته‌ای
۲۰	آیا واژه‌های «اشارت» و «بشارت» نمونه‌ی مناسبی برای موسیقایی‌ترین نوع جناس هستند؟ چرا؟
۲۱	در بیت زیر، کدام واژه‌ها آرایه‌ی «جناس» را به وجود می‌آورند؟ «یاد یاران یار را میمون بود خاصه کان لیلی و این مجنون بود»
۲۲	چگونگی کاربرد آرایه‌ی «تصدیر» را در بیت زیر شرح دهید. «گوش کن بند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور گفتمت چون ژر حدیثی گر توانی داشت گوش»
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم»

باسمه تعالی

ردیف	سؤالات	نمره
سوالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		
رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی		
ساعت شروع: ۹ صبح		
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		
سال سوم آموزش متوسطه		
تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷		
دانش آموزان و داوران آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸		
اداره‌ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
http://see.medu.ir		
ردیف	سؤالات	نمره
۲۳	کدام گروه از واژه‌های زیر، پدید آورنده‌ی آرایه‌ی « اشتقاق » هستند؟ دلیل خود را بنویسید. الف) طلعت - طالع ب) عمل - عالم	۰/۵
۲۴	در بیت زیر، آرایه‌ی « تلمیح » را مشخص کنید، دانسته‌ی مورد نظر را در یک سطر توضیح دهید. « پدرم روضه‌ی رضوان به دو گندم بفروخت من چرا مُلک جهان را به جوی نفروشم »	۱
۲۵	مولوی در بیت «بهر این فرمود رحمان ای پسر / کل یوم هو فی شأن ای پسر» از کدام آرایه‌ی معنوی، بهره گرفته است؟ دلیل خود را بنویسید.	۱
۲۶	در بیت زیر، آرایه‌ی « ایهام » را بیابید و معانی مختلف واژه‌ای که این آرایه را پدید می‌آورد، بنویسید. « هر کو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نجید در رهگذر باد، نگهبان لاله بود »	۱
۲۷	چرا مصراع دوم بیت زیر را نمونه‌ای از « تناقض » می‌دانیم؟ « از خلاف آمد عادت بطلب کام که من کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم »	۰/۵
۲۸	در بیت زیر، آرایه‌ی « حس آمیزی » را بیابید. « سرود مجلس است اکنون، مُلک به رقص آرد که شعر حافظ شیرین سخن، ترانه‌ی توست »	۰/۵
۲۹	در بیت زیر، « نشر » ها را مشخص کنید؛ سپس « نوع لفظ و نشر » را بنویسید. « ای نور چشم مستان، در عین انتظارم چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان »	۰/۵
۳۰	آرایه‌ی « حسن تعلیل » را در بیت زیر، توضیح دهید. « باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر پیدااست که از روی لطیف تو حیا کرد »	۰/۵
۲۰	جمع نمره	« موفق باشید »

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۷ / ۶ / ۱۳۸۸
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهر یورماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://see.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	« — » (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	الف) بیت اول (یا موحیا ای پیک مشتاقان) (۰/۲۵) ب) « ام » (۰/۲۵)	۰/۵
۳	رباعی (۰/۲۵) با هجای بلند آغاز شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۴	مستزاد (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	ماند: ادات تشبیه (۰/۲۵) دیده: مشبه (۰/۲۵)	۰/۵
۶	الف) مشبه: دلم (یا دل) (۰/۲۵) مشبه به: کبوتران (۰/۲۵) ب) دلم کبوتر است (یا دلم کبوتران است). یا کبوتر دل (کبوتران دل) (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)	۱
۷	حقیقت گویی (یا صداقت / شفافیت / و یا هر پاسخ مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۸	مفرد (۰/۲۵) چون مشبه به هر تشبیه یک چیز است (یا صفت یا صفاتی که وجه شبه اند از همان یک چیز استنباط می شود). (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)	۰/۲۵
۹	از ترگشش، اشک فرو ریخت. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۰	بیت « الف » (یا بیت « شب، نرم نرم، ») (۰/۲۵) چون شاعر به « شب » و یا « دشت و بیشه » شخصیت انسانی و یا جان بخشیده است. (یا هر پاسخ مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۲۵
۱۱	پُر زاغ: موی سیاه (یا موی جوانی) (۰/۲۵) فندق: ناخن (۰/۲۵)	۰/۵
۱۲	خاک (۰/۲۵) قرینه: جان بخشید و ایمان (۰/۲۵)	۰/۵
۱۳	الف) دم (۰/۲۵) علاقه: سببیه (۰/۲۵) ب) الحمد (۰/۲۵) علاقه: جزئیّه (۰/۲۵)	۱
۱۴	الف) شرمندگی (سرافکندهی، بی نصیب ماندن یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵) ب) رهایم کن (یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵)	۱
۱۵	بی تجربه و یا کودک نشان دادن فرد مورد نظر (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۱۶	بیت « الف » (یا بیت « خواب نوشین ») (۰/۲۵) واج « — » (یا مصوّت کوتاه « — ») (۰/۲۵)	۰/۵
	« ادامه در صفحه ی دوم »	

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۷ / ۶ / ۱۳۸۸
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	الف) بیازارد، بیارد (۰/۲۵) سجج مطرف (۰/۲۵) ب) نگیرد، نمیرد (۰/۲۵) سجج متوازی (۰/۲۵)	۱
۱۸	موازنه (۰/۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل با هم (۰/۲۵) سجج متوازن دارند. (۰/۲۵)	۱
۱۹	الف) چمان، چمن (۰/۲۵) افزایشی (۰/۲۵) (یا چمن و سمن، اختلافی) ب) گل، گل (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵) (ب) دور (۰/۲۵) تام (۰/۲۵)	۱/۵
۲۰	خبر (۰/۲۵) چون در تلفظ و حروف، کاملاً یکسان نیستند یعنی جناس تام ندارند. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	یاد (۰/۲۵) یار (۰/۲۵)	۰/۵
۲۲	واژه ی « گوش » (۰/۲۵) در آغاز و پایان بیت تکرار شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۳	گروه « الف » (۰/۲۵) چون این واژه ها هم ریشه هستند. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۴	مصراع اول (یا پدرم روضه ی) (۰/۵) بیت به رانده شدن حضرت آدم (ع) از بهشت، به خاطر خوردن میوه ی ممنوعه اشاره دارد. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۱
۲۵	تضمین (۰/۵) چون مولوی در مصراع دوم، آیه ای از قرآن آورده است. (۰/۵)	۱
۲۶	لاله (۰/۵) گل لاله (۰/۲۵) چراغی از شیشه یا بلور (۰/۲۵)	۱
۲۷	چون از نظر منطقی چنین امری ممکن نیست (یا وجود جمعیت نقض وجود پریشانی است) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۲۸	شیرین سخن (۰/۵)	۰/۵
۲۹	بنواز، بگردان (۰/۲۵) نوع لغت و نشر: مرتب (۰/۲۵)	۰/۵
۳۰	شاعر، برای باریدن باران علت ادبی و غیر واقعی آورده است و آن شرم و حیای ابر از لطافت معشوق است. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
	جمع نمره	۲۰
	«خسته نباشید»	